

EIROPAS EKONOMISKĀS UN MONETĀRĀS SAVIENĪBAS IZVEIDES PABEIGŠANA

Komisijas ieguldījums Vadītāju programmā

#FutureofEurope #EURoad2Sibiu

STABILIZĀCIJAS FUNKCIJA

“Kad vienas valsts budžeta ietvaros nevarēja reaģēt uz satricinājumiem finanšu vai vērtspapīru tirgos, cietēji bija visi. Nodokļu maksātāji samaksāja augstu cenu — par bankām, kam bija nepieciešams ārkārtas atbalsts, un par valdībām, kas vairs nevarēja sevi finansēt.”

Eiropas Komisijas priekšsēdētājs Žans Klods Junkers, Briselē, 2016. gada 13. oktobrī

Eiropas Komisijas paziņojumā ir izklāstīts redzējums par to, kā ES publisko finanšu ietvaros, kādas tās ir šodien un būs nākotnē, var izveidot konkrētas budžeta funkcijas, kas ir būtiskas gan eirozonai, gan ES kopumā.

Šajā paziņojumā Komisija izklāsta dažas galvenās iezīmes saistībā ar stabilizācijas funkcijas ieviešanu, kas būtu veids, kādā lielu asimetrisku satricinājumu gadījumā saglabāt investīciju apjomu. Stabilizācijas funkcija Eiropas līmenī dotu iespēju ātri izmantot resursus, lai reaģētu uz **lieliem asimetriskiem satricinājumiem**, kurus nevar pārvaldīt dalībvalsts mērogā vien.

Stabilizācijas funkcija ir paredzēta eirozonas dalībvalstīm un ir atvērta visiem, kuri vēlētos piedalīties.

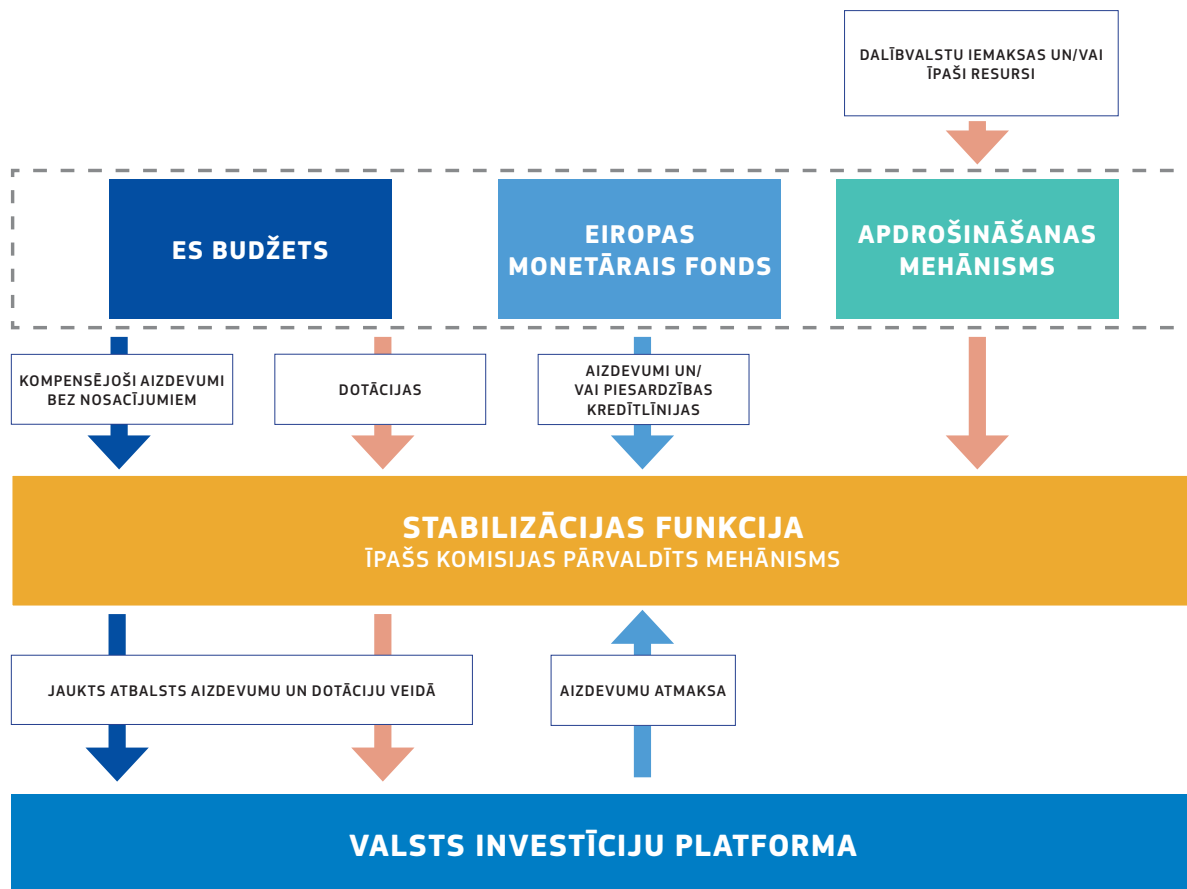
Investīciju aizsardzība lielu asimetrisku satricinājumu gadījumā

Laikposmā pēc 2020. gada Komisija ir paredzējusi stabilizācijas funkciju, kas var atbalstīt ieguldījumu līmeni valsts līmenī un ko var attīstīt laika gaitā. Tas notiktu, izmantojot īpašu Komisijas pārvaldītu mehānismu, kas varētu apvienot dažādus finansējuma avotus Eiropas līmenī.

Šis mehānisms būtu balstīts uz **Eiropas līmeņa investīciju aizsardzības shēmas** darbības principiem, un tā mērķis būtu sniegt atbalstu noteiktām prioritātēm un jau plānotiem projektiem vai darbībām valstu līmenī.

Ievērojot stingrus atbilstības kritērijus un iedarbināšanas mehānismu, dalībvalstij, kas saskaras ar lielu asimetrisku satricinājumu, automātiski būtu tiesības saņemt palīdzību, kas sniegta ar stabilizācijas funkciju. Tiktu sniegts jaukts **atbalsts, kura pamatā ir aizdevumi un budžeta atbalsts** un kurš varētu būt balstīts uz trim sastāvdaļām:

1. ES budžets un Eiropas Monetārais fonds varētu sniegt aizdevumus, kurus garantē no ES budžeta. Saņēmēja dalībvalsts atmaksātu šos aizdevumus stabilizācijas funkcijai;
2. ES budžets varētu sniegt ierobežotu ik gadu budžetā plānoto dotāciju atbalstu attiecīgajām dalībvalstīm;
3. stabilizācijas funkcijas dotāciju atbalstu laika gaitā varētu papildināt apdrošināšanas mehānisms, kura pamatā ir brīvprātīgas dalībvalstu iemaksas.

Stabilizācijas funkcijas galvenie elementi

- ▶ Atšķirīga no ES publisko finanšu instrumentu kopumā jau pastāvošajiem instrumentiem un vienlaikus tos papildina — šādai funkcijai būtu jānovērš plaisa starp, no vienas puses, pastāvošajiem instrumentiem, kurus finansē no ES budžeta attiecībā uz darbvietām, izaugsmi un ieguldījumiem un, no otras puses, Eiropas Monetārā fonda sniegto finansiālo palīdzību ārkārtas gadījumos.
- ▶ **Veicina finanšu stabilitāti** — tai būtu jāmazina risks, ka saņēmējai dalībvalstij ir vajadzīga Eiropas Monetārā fonda programma.
- ▶ **Ekonomiski jēgpilna stabilajā stāvoklī** — tai jābūt pietiekami lielai, lai nodrošinātu patiesu stabilizāciju dalībvalsts līmenī.
- ▶ **Savlaicīga un efektīva** — tai jābūt aktivizējamai automātiski un nekavējoties, pamatojoties uz iepriekš noteiktiem parametriem.
- ▶ Veicina stabilu fiskālo politiku un mazina bezrūpīgas rīcības risku — lai piekļūtu stabilizācijas funkcijai, būtu jāizpilda stingri, iepriekš noteikti atbilstības kritēriji, kuru pamatā ir stabila makroekonomikas politika. Tiesības uz piekļuvi būtu tikai dalībvalstīm, kas atbilst ES uzraudzības sistēmai laikposmā pirms lieliem asimetriskiem satricinājumiem.

Papildinājums valstu satricinājumu amortizatoriem

Valstu budžeti joprojām būs galvenais dalībvalstu fiskālās politikas instruments, ar kura palīdzību reaģēt uz ekonomikas situācijas izmaiņām. Stabilizācijas funkcija Eiropas līmenī tikai papildinātu dalībvalstu budžetu stabilizācijas lomu.

Tāpēc dalībvalstīm ir jāturpina veidot un uzturēt atbilstošas fiskālās rezerves, jo īpaši uzplaukuma laikā, kā paredzēts Stabilitātes un izaugsmes paktā. Tikai tad, ja šīs rezerves un stabilizatori nav pietiekami lielu asimetrisku satricinājumu gadījumā, var iedarbināt Eiropas stabilizācijas funkciju.

Papildu ieceres

Komisija savā **pārdomu dokumentā par ekonomiskās un monetārās savienības padziļināšanu** iezīmēja trīs dažādas iespējas.

- ▶ Eiropas līmeņa investīciju aizsardzības shēma varētu aizsargāt ieguldījumus lejupslīdes gadījumā, atbalstot precīzi noteiktas prioritātes un jau plānotus projektus vai darbības valstu līmenī, piemēram, infrastruktūras vai prasmju attīstību.
- ▶ Eiropas līmeņa bezdarba pārāpdrošināšanas shēma varētu darboties kā “pārāpdrošināšanas fonds” attiecībā uz valstu bezdarba shēmām.
- ▶ Fonds nebaltām dienām varētu regulāri uzkrāt līdzekļus no dalībvalstīm, un izmaksas no tā varētu saņemt, pamatojoties uz iepriekš noteiktiem noteikumiem.

Komisija uzsver, ka katram no šiem risinājumi ir savas priekšrocības, un laika gaitā tos varētu arī apvienot.

Komisija uzskata, ka, raugoties nākotnē, ir svarīgi apsvērt arī ES budžeta ietvaros pieejamo spēkā esošo instrumentu turpmāko nozīmi. To vidū ir arī Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva, ES Solidaritātes fonds un Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds.

Modernizēta pašu resursu sistēma ES budžeta ietvaros arī varētu nākotnē zināmā mērā sniegt ieguldījumu ekonomikas stabilizācijā.

Sava loma varētu būt arī ES līdzfinansējuma likmes īslaicīgai palielināšanai un/vai iespējamai Eiropas strukturālo un investīciju fondu iepriekšējās finansēšanas līmeņa modifikācijai.

Turpmākie pasākumi

